

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director : C. G. DISSESCU

Prim-Redactor : SILIU RĂDULESCU

Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Solemnitatea de la Curtea de Casație.

G. Plastara. — *Contribuțiuni la studiul dreptului intertemporal sau tranzitoriu.*

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație S. II.* — Divorț. — Apel. Termen. (Golda Leinick cu Iankel Leinick). *Curtea de Apel din București S. III.* — Conencios administrativ. — Titlu executor împotriva Statului. — Inscriseri în buget (M. Romașcu și C. Ursescu-Galați cu Casa autonomă C. F. R.)

Curtea de Apel din Iași S. II. — Divorț. — Acțiune. — Declinare de competență. — Apel. — Procedură. (I. Sturza cu M. Sturza).

Jurisprudența Străină. — Hotărâri definitive. — Apel.

Bibliografie.

SOLEMNITATEA DE LA CURTEA DE CASAȚIE

Luni 30 Martie, a avut loc la Curtea de Casație solemnitatea depunerii jurământului și instalarea înalților magistrați D. Volanschi, Const. Viforeanu și Dimitrie G. Lupu, numiți în locurile vacante de prim-președinte, procuror general și președinte la Secțiunea III-a a supremei instanțe.

Solemnitatea s'a desfășurat în fața Secțiunilor-Unite, în cadrul strict al formalităților legale.

Revista „Dreptul“ felicită călduros pe noii demnitari, chemați a fi în exercițiul înaltelor funcțiuni ce li s'au conferit, îndrumătorii jurisprudenței pentru o bună aplicare a legii și triumful dreptății.

Contribuțiuni la studiul dreptului intertemporal sau tranzitoriu (jus supra jura)

Chestiunea conflictelor de legi în timp, care a aparținut multă vreme dreptului civil, a dobândit în ultimul timp o mare importanță practică și s'a dezvoltat atât din punctul de vedere doctrinar, cât și legislativ, a căutat să se desprindă de dreptul privat general pentru a deveni, ca și dreptul internațional privat o ramură deosebită de știință a dreptului. Pentru această nouă ramură juridică, am ales expresiunea de drept

intertemporal prin opunere cu dreptul interspațial, care ar fi dreptul internațional privat. Nu avem de a face cu o oțioasă chestiune de doctrină. Dimpotrivă, această știință în formațiune, căci până acum a existat numai sub formă de încercări, prezintă un mare interes practic. Istoricul ei ne va arăta că nu răsare ca o ciupercă, din nimic. Ea are o origine istorică, o evoluție și chiar numeroase aplicațiuni practice atât judecătorești, cât și în tehnica legislativă. Astăzi, în ciuda principiilor de drept, a conștiinții și a rațiunii juridice dreptul este considerat, — aceasta constituind o influență nefastă a marelui război asupra idealismului juridic, — mai mult ca un comandament de forță brutală și de aceea se tinde a-l încătușa în texte de legi, codificări, după ce multă vreme se luptase pentru emanciparea principiilor de drept din zăbrelile închisorii ce o reprezintă pentru ele textele de lege. Din această cauză legile se fac cu noianul, cu grămada. La intervale foarte scurte legea este modificată sau înlocuită prin alta nouă. Astfel, procedura, această armătură de valorificare a drepturilor, a fost modificată printr'o lege de accelerare a judecăților, după 3 — 4 ani de funcționare, această lege a fost înlocuită cu o altă lege de accelerare, și îndată după aceasta s'a anunțat revizuirea ei, sau mai bine zis înlocuirea printr'un nou cod de procedură civilă. În acest haos legislativ, s'a impus ca o necesitate absolută, problema conflictelor de legi în timp, și de aceea aproape în fiecare lege găsim un capitol final cuprinzând dispozițiuni tranzitorii ce au de scop rezolvarea acestei probleme. Cu această ocaziune, se pune chestiunea de a ști ce este dreptul superior, deasupra legilor, acest *jus supra jura* ce rezolvă conflictele de legi.

O nouă disciplină se desface deci din dreptul privat general. Obiectul este cercetarea diferitelor conflicte de legi. Situațiunea din care isvorăște un asemenea conflict este următoarea. Se poate întâmpla ca asupra unui aceluiași fapt, două sau mai multe legi să pretindă, în același timp să fie aplicate. Cum se va rezolvi chestiunea de a ști care din aceste legi va trebui aplicată? Aceasta formează obiectul unei științe deosebite, care consistă într'o reglementare a aplicațiunii legilor, mulțumită căreia conflictele dintre ele să fie aplanate sau

rezolvite. Această știință nu este unică, ci dublă, fiindcă există două tipuri de conflicte de legi: unele în spațiu, altele în timp. Conflictele de legi în spațiu sunt mai bine studiate, mai cunoscute. Ele presupun că un fapt sau un act juridic anumit poate să cadă sub domeniul de aplicațiune a mai multor legi ce aparțin la suveranități diferite. Rezolvirea acestor conflicte constituie obiectul dreptului internațional privat, care este o știință autonomă, desfășurată și ea de câțiva timp numai, de dreptul civil.

O delicată problemă se pune mai ales în țara noastră, cu privire la conflictele de legi interprovinciale. Aceste legi nu sunt supuse la suveranități deosebite, ci prin voința aceluiași suveran se aplică pe o parte din teritoriul unei țări. S'a convenit ca această delicată problemă să fie rezolvită cu ajutorul regulilor dreptului internațional privat.

În materie de drept internațional privat, se cunoaște ce valoare are expresia de conflict de legi în spațiu, cum unii o critică iar alții manifestă predilecție pentru ea¹⁾ Cercetarea conflictelor de legi în spațiu, constituie obiectul a două ramuri de știință, al dreptului internațional privat și al dreptului interprovincial sau interfederal²⁾ Caracterizarea acestui fel de conflicte se face prin ideea coexistenței legilor. Conflictul de legi în timp ia naștere nu din coexistența legilor ci din succesiunea lor. El este conflictul legilor vechi cu cele noi și nasc din cauză că unele fapte se găsesc la limita duratei de aplicare a legilor, astfel că pot fi guvernate, în tot sau în parte de legea anterioară sau de cea posterioară. De aceea, se spune că aceste legi intră în competiție, în conflict.

Problema la care dă loc cercetarea acestor conflicte de legi, nu este mai puțin grea decât aceea a conflictelor de legi în spațiu, dar studiul ei este mai puțin înaintat, fiindcă știința conflictelor de legi în timp, este la obârșie, — departe de a fi formată și încă și mai departe de a-și fi cucerit autonomia, cum este cazul conflictelor de legi în spațiu. Această știință a rămas până acum confundată în partea generală a principiilor dreptului civil, deci nu a constituit o disciplină distinctă.

Abia în ultimul timp s'a încercat a fi prezentată ca atare și unii autori s'au grăbit, pe drept sau pe nedrept, să-și aroge meritul titulaturii acestei științe. Pentru a lua dată, germanul Affolter publică *Geschichte des Intertemporalen Privatrechts*, Leipzig, 1902, iar italianul Cavaglieri se grăbește să ia dată pentru expresia de drept tranzitoriu.³⁾ Acești autori, pe lângă că au făcut lucrări importante, au luat și dată întru cât privește titulatură noui ramuri de știință juridică, astfel în cât meritul lor nu este al acelor autori care aleargă să obțină premiul de cursă pentru lucrurile de

mult inventate, căci trebuie să ne aducem aminte că cele mai importante legi științifice, nu poartă atât numele acelor care le-au întrezărit pentru prima oară, ci al acelor cari au reușit, prin înțelegerea lor definitivă, să le impună și să le facă să intre în mod definitiv în patrimoniul științei.

În teoria veche, expresiunea întrebuintată pentru a desemna chestiunea conflictelor de legi în timp, este aceea de teorie a neretroactivității legilor. Această terminologie o critică ca fiind incompletă, deoarece nu îmbrățișează decât o parte a problemei. Tot astfel este și teoria drepturilor câștigate, prin care se rezolvă problema neretroactivității legilor. Aceasta este inexactă, întrucât se referă la o situațiune inadecvată. De aceea, una din expresiunile, conflict de lege în timp, sau drept intertemporal, sau drept tranzitoriu, este desigur superioară și exprimă mai exact conținutul materiei care ne preocupă.

Pentru a preciza și mai bine caracterul noiei ramuri juridice, importă a cunoaște care este raportul între conflictele de legi în spațiu și conflictele de legi în timp.

Între dreptul intertemporal și dreptul internațional privat, există un raport de filiațiune în sensul că ambele aceste discipline urmăresc un acelaș scop tehnic, anume tranșarea conflictelor de legi prin căutarea legii cea mai aptă și mai competentă, pentru a rezolvi situațiunea juridică față de care s'a ivit conflictul. — Ambele aceste discipline se inspiră și sunt dominate de aceeași intenție de armonie legislativă, de acelaș gând de a căuta din mai multe reguli juridice pe aceea care pare cea mai proprie pentru a fi aplicată unei situațiuni juridice anumite. Ambele discipline au deci un caracter comun prin care se înalță deasupra tuturor celorlalte ramuri ale dreptului. — Prin însăși substanța lor, ele se suprapun într'o oarecare măsură celorlalte ramuri de drept. — Ne aflăm deci în fața unui drept al drepturilor, unui drept deasupra drepturilor — *jus supra jura* — unui drept care guvernează raporturile între diferitele reguli juridice.

Această analogie nu este însă de natură a ne face să pierdem din vedere deosebirile cari există între cele două feluri de conflicte de legi. — Una din aceste deosebiri este referitoare la cauza din care iau naștere. — Conflictele de drept internațional privat nu nasc din aceleași cauze ca cele de drept intertemporal. În dreptul internațional privat legile rămân fixe pe teritoriile lor respective, iar conflictele între ele se produc în urma mobilității omului care, trecând hotarele țării sale, ocazională formarea unor raporturi juridice susceptibile de a depinde de mai multe legislații. — Dimpotrivă, în dreptul intertemporal, raportul de drept este creiat în domeniul unei singure suveranități, dar conflictul rezultă din mobilitatea legislativă, din cauza modificării regulii de drept. — O a doua diferență între cele două feluri de conflicte de legi, rezultă din aceea că, atunci când se vorbește de conflict între legea națională și cea streină, cuvântul lege nu este luat în sens strict, căci prin el se

1) Vezi lucrarea noastră; *Manual de drept internațional public și conflictele de legi*, pag. 524 și următoarele.

2) Cf. Plastara, *Principii de drept interprovincial*, București, 1923.

3) V. A. Cavaglieri, *Diritto internazionale privato e diritto tranzitorio*, Vrona, Padova, Drucker, 1904.

înțelege nu numai legea votată de parlament, ci și alte izvoare de drept precum cutuma și jurisprudența. — Este vorba, deci, de sisteme juridice în conflict. — Expresiunea de conflict de legi nu este deci riguros exactă pentru dreptul internațional privat. — Ea este dimpotrivă exactă pentru dreptul intertemporal, căci în această materie, numai schimbarea legilor este de natură să producă conflicte. — Acestea nu se pot ivi în domeniul dreptului tranzitoriu în urma schimbării unui obicei sau al jurisprudenței.

O altă chestiune este aceea a diferitelor moduri de acțiune ale unei legi în timp. Fiindcă timpul se împarte în trecut, prezent și viitor, rezultă că trei sunt posibilitățile pentru aplicarea unei legi în timp și anume:

1. Un efect retroactiv dacă aplicarea legii se face și în trecut.
2. Un efect imediat, dacă se aplică îndată.
3. Un efect întârziat dacă aplicarea legii se amână în viitor.

Când legea nouă încalcă prin efectele sale domeniul natural al legii vechi, aplicându-se și înainte de a fi promulgată, ne găsim în fața a ceea ce se numește retroactivitate¹⁾. Aceasta este situația prevăzută de primul articol din codul civil care decide că, legea n'are efect retroactiv și interzice prin aceasta judecătorului, în afară de cazul când legiuitorul a derogat formal de la această regulă, să aplice legea nouă în trecut. Regula este, deci, neretroactivitatea, iar retroactivitatea este o excepție pentru care este nevoie de o declarație formală a legiuitorului.

Analizată substanțial, noțiunea retroactivității ne apare ca o ficțiune de preexistență a legii și cum, tot substanțial vorbind, dreptul nu poate fi cantonat în ficțiuni, căci conținutul său, intensitatea sa, elanul său de viață sunt realitățile juridice, nici retroactivitatea nu poate fi altceva decât o înfimă — chiar infinitezimală am putea spune — parcelă din domeniul dreptului tranzitoriu. Trebuie să adăugăm că principiul neretroactivității ocupă un loc important, dar nu exclusiv, în materia conflictelor de legi în timp. Vom întâlni în această materie și multe alte probleme. Aceasta nu înseamnă că regula neretroactivității nu are importanța capitală ce i s'a acordat întotdeauna. În unele legislații, s'a mers chiar până a o înscrie în Constituție, direct sau indirect, — în această ultimă categorie se cuprinde după părerea noastră și Constituția României, — și a o face astfel obligatorie, nu numai pentru judecător, dar și pentru legiuitor.²⁾ Aceasta înseamnă că regula neretroactivității legilor nu va găsi niciodată destui apărători.³⁾

G. Plastara

Profesor la Facultatea de Drept
a Universității din București.

1) Expresia vine de la retro agere, ceea ce ne arată că legea revine asupra trecutului.

2) Vezi în această privință Jurisprudența recentă a Curții noastre de Casație (Afacerea Creditului rural și afacerea Sonametan).

3) Asupra chestiunii tratată în acest articol, care nu este de căt o introducere la studiul Dreptului intertemporal, dăm următoarea Bibliografie:

in uno titulo per aphorismos. Aphir 49; Huttner: *Ueber die rückwirkende Kraft der Gesetze*, Viena-Triest 1817; Blondeau: *Dissertation sur l'effet rétroactif des lois*, Jurisprudence de la Cour de Cassation, IX partea 2-a, pag. 278; Meyer: *Principes sur les questions transitaires*; Chabot de l'Allier: *Questions transitaires sur le code Napoleon I*, pag. 108; Merlin de Douai: *Répertoire universel et raisonné de jurisprudence verbo. Effet rétroactif*, V, pag. 544, 552; Marin: *Essai sur l'application dans le temps des règles de conflit dans l'espace*, Paris, 1829; Struve: *Ueber das positive Rechtsgesetz rücksichtlich seiner Ausdehnung in der Zeit*, Göttingen, 1831; Mailher de Chassat: *Traité de la rétroactivité des lois*, Paris, 1845; Duvergier: *De l'effet rétroactif des lois*, *Revue de droit français et étranger*, 1845, II, pag. 6; Savigny: *System des heutigen römischen Rechts*, VIII, 1848; Savigny: *Traité de droit romain modernisé* (trad. franc. de Guenoux) Paris 1860 (ediția II), VIII, § 344 și § 383; Jousset: *Des mots „effet rétroactif“ et droits acquis en ce qui concerne l'exercice du pouvoir réglementaire*. *Revue critique* 1852, pag. 180; Christensen: *Ueber die erworbenen Rechte*, Kiel, 1856; Lassale: *Theorie der erworbenen Rechte und der Collision der Gesetze*, 1861; Lasalle: *Theorie systematique des droits acquis* (trad. franc.) Paris 1904; Varelles Sommières: *Des lois d'ordre public et de la dérogation aux lois*, 1879; Chironi: *Della non retroattività della legge in materia civile*, Sienna, 1885; Gabba: *Teoria della retroattività della legge*, Turin 1891; Varelles-Sommières: *Une théorie nouvelle sur la rétroactivité des lois*, *Revue critique de législation et de jurisprudence*, 1893, pag. 444 — 468 și 492 — 519; Niedner: *Das Einführungsgesetz*, Berlin, 1894; Scherer: *Einführungsgesetz zum B. G. B.*, Erlangen, 1899; Habicht: *Die Einwirkung des Bürgerlichen Gesetzbuch auf zwar entstandene Rechtsverhältnisse*, Jena 1900; Affolter: *Geschichte des intertemporalen Privatrechts*, Leipzig, 1902; Affolter: *System des deutschen bürgerlichen Uebergangsrecht* Leipzig, 1903; Cavaglieri: *Diritto internazionale privato e diritto transitorio*. Verona-Padua, 1904; Popoviller: *Le droit civil transitoire ou intertemporal*, *Rev. trim. de droit civil*, 1908, pag. 462; Valette: *Une nouvelle interprétation de l'art. 2 du code civil*, 1908; Demogue: *Note S* 1910, 2, 25; Guillois: *Recherches sur l'application dans le temps des lois et règlements*. Paris, 1912; Esméin (P): *Des effets des décisions de justice sur la reconnaissance et la création des droits*, Paris, Sirey, 1914 (teză); Rouast: *Note D*. 1921, 2, 33; Audinet: *Du conflit des lois impératives ou prohibitives en matière de contrats*, 1922; Jèze (Gaston): *De l'exercice dans le temps du pouvoir législatif*. *Revue de dr. public*, 1923, pag. 177; Plastara: *Manual de drept internațional public și conflictele de legi* 1923; *Principii de drept interprovincial*; Jèze (Gaston): *Contribution à l'étude du principe de la non-rétroactivité des lois. Les Lois interprétatives* *Revue de droit public* 1924; Jèze (Gaston): *Pouvoir du Parlement d'édicter un loi générale et impersonnelle en la déclarant applicable nonobstant toute décision de justice, même passée en force de chose jugée*. *Revue de droit public*, 1924, pag. 214; Jèze: *Introduction du droit civil français en Alsace Lorraine, Etudes publiées par la Faculté de droit de Strasbourg*, 1925; Raymond (Jean): *Des lois d'interprétation et de leur rétroactivité*, Rouband 1925, (teză Aix-en-Provence); Teste: *La rétroactivité des lois en matière d'état et de capacité des personnes*, Paris, Dalloz 1928 (teză Lyon); Roubier: *Les conflits de lois dans le temps (Théorie dite de la non-rétroactivité des lois)*, 1929; Mazbaud (Léon): *De la distinction des jugements déclaratifs et des jugements constitutifs de droits*. *Rev. trim. de dr. civ.*, 1929, pag. 17; Plastara: *Droit international privé de la Roumanie*, în colecția *Répertoire de droit international privé* de sub conducerea profesorilor Lapradelle, Niboyet și Goulé, vol. VII, Paris, 1930.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚI ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența de la 12 Octombrie 1930

Președinția D-lui C. Chiseliță, consilier

Golda Leinich cu Iankel Leinich

DIVORT. — APEL. — TERMEN. — ART. 245 COD. CIVIL. — ART. 32 DIN LEGEA ACCELERĂRII JUDECĂȚILOR DIN 1929.

Din însăși redacțiunea art. 32 al legii accelerării judecăților din 11 Iulie 1929, rezultă în mod incontestabil că legiuitorul din 1929 spre deosebire de cel din 1925, care lăsa neatinse termenele și căile de atac din procedurile speciale, a înțeles ca termenul de apel de 15 zile să se aplice fără distincțiune în ori ce materie contencioasă care ar avea caracter civil sau comercial; ast-fel că și în materie de divorț, termenul de apel, sub imperiul actualei legi a accelerării judecăților va fi de 15 zile de la data comunicării.

No. 480. — Respins recursul făcut de Golda Leinich împotriva deciziei cu No. 11 din 1 Iunie 1930, a Curții de Apel din Chișinău, în proces cu Iankel Leinich.

Curtea deliberând,

Asupra recursului introdus de Golda Leinich, împotriva deciziei cu No. 11 din 1 Iulie 1930 a Curții de Apel din Chișinău, Secția I-a dată în proces cu intimatul Iankel Leinich.

Văzând motivele de casare formulate precum urmează :

„Violarea art. 245 c. civ. rom. și art. 32 și 50 din „legea accelerării.

Având în vedere că se constată din cuprinsul deciziei atacate, că intentându-se de către intimatul Iankel Leinich acțiune de divorț în contra soției sale, recurenta de astăzi, acțiunea a fost admisă prin sentința cu No. 19/93, a Tribunalului Lăpușna Secția I, declarându-se desfăcută căsătoria în favoarea soțului reclamant; că, împotriva acestei sentințe recurenta a făcut apel care, în urma incidentului ridicat de intimat, a fost respins de Curte ca tardiv, prin deciziunea supusă recursului de față.

Având în vedere că, la incidentul de tardivitate al intimatului, recurenta, Golda Leinich, a obiectat că apelul său este în termen față de dispozițiunile art. 245 cod. civil întrucât în materie de divorț nu se aplică legea accelerării judecăților.

Că, pentru a ajunge la soluțiunea criticată prin acest recurs, Curtea de fond, pe de o parte, argumentează că termenul de apel de două luni prevăzut de codul civil, în materie de divorț a fost redus prin art. 32 din legea accelerării judecăților de cincisprezece zile, dela data comunicării sentinței primei instanțe și constată, pe de altă parte, că față de acest termen, apelul recurentei este tardiv, deoarece sentința de divorț, i-a

fost comunicată la 11 Martie 1930, iar apelul a fost declarat în ziua de 6 Mai 1930.

Considerând că se susține de către recurentă, prin motivele de casare depuse, că termenul de apel în materie de divorț rămâne tot cel de două luni prevăzut de codul civil, deoarece dispozițiunile procedurale speciale unor anumite materii, cum este divorțul, n'a fost abrogate de legea accelerării judecăților, care fixează aceste termene la 15 zile dela comunicare.

Considerând că art. 245 cod. civ. tratând despre căile de atac în materia divorțului, dispune că apelul nu se va primi decât dacă va fi fost dat în cele două luni socotite din ziua în care s'a comunicat apelantului hotărârea dată în prezența ambelor părți sau în lipsă.

Considerând însă, că art. 32 al legii accelerării judecăților din 11 Iulie 1929, statornicește că termenul de apel în materie contencioasă, civilă și comercială, este de 15 zile chiar și în cazul — precizează legiuitorul — când prin legi sau dispozițiuni speciale se prevede alt termen, iar acest termen va curge dela data comunicării hotărârii supuse apelului, afară de cazul când prin legi sau dispozițiuni speciale se prevede că se va socoti dela pronunțarea hotărârii.

Considerând că din însăși redacțiunea acestui text rezultă în mod necontestabil că, legiuitorul din 1929, spre deosebire de cel din 1925, care lăsa neatinse termenele și căile de atac din procedurile speciale, a înțeles ca termenul de apel de 15 zile să se aplice fără distincțiune în orice materie contencioasă care ar avea caracter civil sau comercial.

Că, această soluțiune este coroborată și prin expunerea de motive a Domnului Ministru al Justiției, care, la art. 32 al proiectului, arătând că acest text menține termenul de 15 zile, prevăzut de art. 41 din legea accelerării din 1925, declară că, în scop de a unifica termenele din diferitele legi „se precizează că acest termen se aplică și în materiile în cari legi sau dispozițiuni speciale prevăd alte termene“.

Că, de aici, decurge consecința că și în materie de divorț termenul de apel, sub imperiul actualei legi a accelerării judecăților, va fi tot de 15 zile, cum dispune art. 32, ne mai putându-se ridica obiecțiunea, valabilă sub regimul trecutei legi, că materia divorțului bucurându-se de o reglementare aparte și derogatorie dela dreptul comun, cu o procedură proprie și termene de apel și recurs speciale, ar scăpa de sub aplicațiunea legii de accelerare în vigoare.

Considerând, pe de altă parte, că art. 60 al. II, invocat de recurentă, nu poate constitui un argument în sprijinul tezei ce susține, deoarece deși prin acest text se arată că rămân în vigoare dispozițiunile speciale de procedură, prevăzute prin legi pentru anumite materii, însă, din juxtapunerea și confruntarea cuprinsului său, cu acela al art. 32 al I, se degajază cu ușurință ideea legiuitorului care a fost a respecta dispozițiunile procedurale speciale, numai întrucât nu privesc termenul de apel, pe care el îl fixează în mod

uniform la 15 zile, în orice materie fie de drept comun, fie excepțională, sustrăgându-l astfel reglementărilor particulare

Că, față de considerațiunile expuse, cată a decide că bine a procedat în speță Curtea de fond când a respins ca tardiv apelul recurentel introdus după expirarea termenului de 15 zile prevăzut de art. 32 din legea accelerării și că departe de a le viola, a făcut dimpotrivă, o justă aplicațiune a textelor enunțate, aducând o deciziune perfect valabile.

Că, în asemenea condițiuni, motivele de casare sunt nefondate și se înlătură, respingându-se recursul.

Pentru aceste motive respinge

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența de la 21 Noembrie 1930

Președinția D-lui N. Racoviceanu, consilier

M. Romașcu și C. Ursescu-Galați cu Casa autonomă C. F. R.

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — TITLU EXECUTIV ÎMPOTRIVA STATULUI. — CREANȚĂ CERTĂ LICHIDĂ ȘI EXIGIBILĂ. — ÎNSCRIEREA EI ÎN BUDGETUL ANULUI FINANCIAR. — POPRIRE ÎN MÂINILE UNUI TERȚIU. — ART. 13 DIN LEGEA PENTRU CONTENCIOSUL ADMINISTRATIV.

Faptul că un creditor care are o creanță certă, lichidă și exigibilă împotriva Statului, a făcut o poprire în mâinile unui terțiu pentru suma datorată în baza acelei creanțe, nu poate împedica pe creditor de a uza și de calea pe care i-o pune la dispoziție legea contenciosului administrativ prin art. 13, pentru a obține înscrierea în bugetul anului financiar imediat următor a sumei datorate, de oare-ce dacă autoritatea lucrului judecat se opune ca un creditor să mai poată acționa în judecată pe debitorul său, din moment ce a obținut odată printr'un titlu definitiv judecătoresc recunoașterea creanței sale, nimic nu se opune însă ca creditorul să poată să și realizeze creanța sa prin toate mijloacele de urmărire pe cari legea i le pune la dispoziție, cu singura împedicare numai că odată achitat să nu mai poată urmări mai departe.

No. 694. -- Admisă acțiunea intentată conform legii contenciosului administrativ de către M. Romașcu și C. Ursescu-Galați în proces cu Casa Muncii C. F. R. și Regia Autonomă C. F. R. S'au ascultat d-nii avocați N. Bosnieff Paraschivescu pentru reclamanți și Grigore Dumitrescu pentru pârâte.

Curtea,

Asupra acțiunei de față intentată pe baza legii pentru contenciosul administrativ de către M. Romaș-

cu și C. Ursescu-Galați cu petițiunea înreg, la No. 14708/929, în contra Casei Muncii C. F. R. astăzi Casa autonomă pentru ocrotirea și ajutorarea personalului C. F. R. și a Regiei autonome a C. F. R. ca autoritate titulară pentru a fi obligate să înscrie în bugetul acelei Case pe anul 1930 suma de lei 2.832.865 pe care le-o datorește pe baza deciziunei Curții de Apel S. II-a București cu Nr. 140 din 13 Iunie 1929 investită cu formula executorie Nr. 195/929 și pe baza sentinței Tribunalului Ilfov S. I-a comercială Nr. 1543 din 3 Noembrie 1927 cu dobânzi legale comerciale dela 13 Iunie 1929 până la achitare.

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților.

Având în vedere că în susținerea acțiunei lor reclamanții invoc dispozițiunile art. 13 din legea contenciosului administrativ și presintă decizia Curții de Apel din București secția II-a Nr. 140 din 13 Iunie 1929, investită cu formula executorie din al cărei dispozitiv se constată că a fost condamnată în mod definitiv Casa Muncii a C. F. R. astăzi Regia Autonomă ca să le plătească suma de 2.812.865 lei cum și 10.000 lei cheltueli de judecată menținându-se și cheltuelile acordate de Tribunal de 10.000 lei.

Considerând că potrivit art. 13 din legea pentru contenciosul administrativ, plata creanțelor certe, lichide și exigibile constatate prin titluri executorii în contra Statului sau stabilimentelor publice și nefiind înscrise în bugetul anului financiar imediat următor epocii exigibilităței lor va putea fi urmărită asupra tuturor veniturilor Statului sau stabilimentului respectiv.

Având în vedere că în speță—reclamanții presintă titlul executor — decizia Curții de apel din București S. II-a cu Nr. 140 din 13 Iunie 1929 care constată creanța pentru suma cu care cer să fie înscrisă în bugetul Casei autonome pentru ocrotirea și ajutorarea personalului C. F. R., fostă Casa Muncii C. F. R. astfel că pe temeiul acestui titlu și a dispozițiunilor art. 13 din contenciosul administrativ cererea lor urmează a fi admisă.

Având în vedere că se obiectează de către autoritatea pârâtă că cererea reclamanților n'ar fi admisibilă întrucât dâșii nu au dobândit împotriva Casei Muncii C. F. R., o creanță certă lichidă și exigibilă în sensul legii, or această obiecțiune se înlătură de la sine din simpla citire a deciziei Curții de apel investită cu formula executorie, care arată lămurit că obligă pe Casa Muncii C. F. R. să plătească reclamanților suma de 2.812.365 lei și 10.000 lei cheltueli, ceiace constituie prin excelență în favoarea reclamanților o creanță certă, lichidă și exigibilă.

Având în vedere că în al doilea rând, pârâtă obiectează că din moment ce pe temeiul titlului de mai sus, reclamanții au făcut poprire în mâinile Regiei autonome a C. F. R. care prin sentința cu Nr. 98/930, a Tribunalului Ilfov secția de notariat a fost validată, s'a operat transfertul judiciar, așa că nu mai pot venias-tăzi să ceară și pe calea contenciosului administrativ înscrierea în bugetul Casei Muncii a aceleiași sume.

Având în vedere că chestiunea transferului judiciar în virtutea căruia terțul poprit devine debitor al creditorului urmăritor nu poate fi invocată, întru cât nu de această chestiune depinde rezolvarea cererei de față, de oare-ce dacă un creditor nu mai poate acționa în judecată pe debitorul său pentru constatarea creanței sale, din moment ce a obținut printr'un titlu definitiv judecătoresc recunoașterea acelei creanțe, opunându-se la aceasta principiul autorității lucrului judecat, de aci nu rezultă că creditorul odăia titlul obținut, nu este liber să caute a-și realiza creanța sa prin toate mijloacele de urmărire pe cari legea i le pune la dispoziție.

Că deci după cum un creditor care a făcut o poprire în mâna unui al treilea pentru suma datorată de debitorul său, poate în acelaș timp să sechestreze și averea acestuia pentru urmărirea creanței sale, tot ast-fel se poate ca să ceară în acelaș timp și pe calea art. 13 din legea contenciosului administrativ înscrierea în bugetul autorității debitoare a sumei pe care o cuprinde creanța sa.

Că singura împiedecare care poate fi ridicată creditorului este numai aceea că odată achitat să nu mai poată urmări mai departe pentru aceeași sumă, ceiace în speță însă nu se susține.

Având în vedere că o ultimă obiecțiune ridicată de pârâtă este aceea că întru cât anul bugetar 1930 este expirat nu mai poate cere acum înscrierea în bugetul anului 1931 a creanței datorate fără o nouă acțiune sau o modificare a celei dintâi.

Având în vedere că dacă din cauza întârzierii pronunțării deciziei cerute, din cauze inerente judecării oricărei cereri formulate în justiție, anul bugetar 1930 a expirat, de aci nu urmează că reclamanții trebuie să formuleze o nouă acțiune sau să facă o modificare scrisă a celei dintâi, pentru ca înscrierea să se poată ordona pentru bugetul anului următor 1931, de oarece această modificare rezultă implicit și forțat din faptul că anul bugetar 1930 expirând, acțiunea reclamanților găsită întemeiată nu mai poate da loc înscrierii în buget de cât pe anul 1931.

Că astfel fiind obiecțiunile administrațiunei pârâte nu au nici un temei juridic și deci odată înlăturate, acțiunea reclamanților urmează a fi admisă.

Pentru aceste motive redactate de Dl. Consilier S. Rădulescu admite.

Semnați: N. Racoviceanu, Aurel Lerescu, S. Rădulescu.

Tabla de materii pe anul 1930 a apărut și se trimite abonaților în curent cu plata abonamentului.

Se pune în vederea abonaților în restanță de a grăbi achitarea sumelor datorite pentru completarea colecțiilor.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. II

Audiența de la 15 Martie 1951

Președinția D-lui N. Gane, consilier

I. Sturza cu M. Sturza

DIVORT. — ACȚIUNE. — DECLINAREA COMPETINTEI DE CĂTRE PRIMA INSTANȚĂ. — APEL — URMAREA PROCEDUREI SPECIALE A DIVORTULUI ÎNAINTEA CURȚII. — ART. 224 ȘI URM. COD. CIVIL. — ART. 335 PR. CIVILĂ.

În caz de apel în contra unei hotărâri prin care întâia instanță s'a declarat incompetentă de a judeca o acțiune de divorț, dacă Curtea găsește întemeiat apelul și procedează conform art. 335 pr. civilă la judecarea pricinii în fond, ea va trebui să continue procedura specială a divorțului așa cum avea să fie urmată înaintea primei instanțe, luând act de expunerea de motive și acordând apoi termen pentru admiterea în principiu.

Adnotație. — Chestiunea consecințelor atrase de procedura specifică a divorțului a venit din nou înaintea Curții de Iași și a căpătat de data aceasta o nouă rezolvire.

În adevăr, Curtea de apel Iași, S. II-a în 1916 Ianuarie 11, sub președinția lui Gh. Sturza, în complet format din D-nii Em. Cernătescu, Ghinea Ionescu, Iulian Teodorescu profesor universitar și P. N. Pârâianu, au decis că potrivit art. 335 pr. civilă și 244 c. civ. venind în judecata Curții divorțul în care nu se împlinise procedura specială, formată din expunere de motive, admitere în principiu etc., *înaintea Curții se va urma cu judecata conform dreptului comun*, întru cât procedura specială a divorțului este cerută numai în fața Tribunalului; că *„dacă tribunalul, precum în specie, a refuzat de a judeca sub cuvântul că nu e competent, este invederat că reclamantul nu poate fi făcut responsabil“*. . . etc.

Această decizie a fost publicată de noi, în revista locală „Justiția“ din Iași, anul I No. 7.

Și curioasă coincidență!

A fost publicată tocmai în numărul ei de Martie 1916, când în pragul primăverii, cel ce scrie acum aceste rânduri, publica în coloanele acelei reviste un necrolog pentru părintele actualului președinte al completului deciziei pe care o adnotăm acum: și pe care luăm îngăduința de a-l republica aci în notă, azi când se împlinesc 15 ani de la moartea lui N. Gane — academicianul, literatul și juristul — a cărei amintire trăește încă între noi.¹⁾

1) „Ca parfumul desprins ușor de adierea îmbălsămată de primăvară, așa se stinse povestitorul nostru, pururi tânăr, Nicu Gane, așa sfârși tălcuitorul, în graiul românesc, al „Divinei Comedii“.

1916 va fi vecinic pentru Iași dureroasa amintire a dispariției unuia dintre cei mai buni ai săi fii, a aceluia din a cărui viață luminoasă și-a împletit Iașii, cununa strălucirii sale culturale și pe care cu mândrie o poartă în sânul acestui neam.

Plâng vârstarele tinere — tineretul studios — pe acel ce le-a scris „Poezii“ „Novele“, „Pagini răslețe“, „Zile trăite“, „Păcate

De data aceasta Curtea de Iași sub prezidenția d-lui N. Gané fiul, îmbrățișează un nou sistem, acela al împlinirii procedurii specifice a divorțului chiar înaintea Curței.

La aceasta am de făcut două ordine de observațiuni :

I. Consider că o atare procedură nu este conformă cu textele și nici cu natura juridică a procedurii divorțului în instanța de apel.

În adevăr ; a) procedura specială a divorțului este depănată de art. 216 și urm. c. civ. atribuind-o tribunalului ; și textele repetă mereu : „tribunalul după referatul președintelui . . .” (art. 222 c. civ.) ;

„Reclamantul va cere de la tribunal” (art. 223 c. civ.).

„Tribunalul va soroci părțile pentru” (art. 228 c. civ.) etc.

b) Art. 244 c. civ. dispune categoric că : „...cauza se va cerceta și se va judeca de urgență de către Curtea apelativă”.

c) Rostul investirii numai a tribunalelor de prima instanță cu judecarea divorțului prin o procedură cu totul diferită și specială, își găsește o explicație istorică.

Procedura divorțului, în adevăr, reproduce dispozițiile codicelui civil din 1804 ; care și ea reproducea dispozițiile legii din 20—25 Septembrie 1792 din Franța ; unde, divorțul, pentru considerațiile sociale ale vremii, era dat în competența unor „tribunale de familie” :

În adevăr, trecuse prima explozie a marelui revoluții și forța etatistă prinsese a se consolida în ideologia conducătorilor. Se considera stabilitatea familiei ca cheia de boltă a statului și se credea că divorțul cată să fie îngreuiat, ca să nu se mineze astfel viața de familie și cu ea, pe a statului. Și ca atare, disensiunile și primele rătăcirii efective, să se macine în sânul familiei ; considerând că, dinpotrivă odată ajuns în public, ar trezi pentru toți, ambițiunea deșartă de a stăruirii în o acțiune de divorț neîntemeiată.

Și în sânul tribunalelor de familie ¹⁾, tot felul de măturisite, și de la care nu vor mai ceti înrânduri de noi gânduri și povestiri.

Plâng academicianii, căci și-au pierdut pe cel mai bun și luminat coleg ;

Plâng cei căți-va tovarăși ai săi răsleți ce au mai rămas din strălucita „Junime” a Iașilor de odinioară, care a îndrumat România de azi ;

Plânge toată țara...

Plânge căci ea a pierdut pe unul din înaintașii săi, pe unul din luceferii ce lăumina drumul în calea frământărilor din care va eși România întregită de mâine.

Toți plâng, se mândresc a revendica, ca părtaș din sânul lor, pe N. Gané, care fu pilda muncii nepregetate și fu simbolul unei vieți curate și dezinteresate.

Și Baroul Iașilor se mândrește a spune ea pe acel dispărut pentru care întreaga țară îmbracă azi haina cernită, l'a înscris încă de la 1867, între cei mai străluciți membrii ai ei.

Și justiția îl numără printre vechii și distinșii ei Judecători ; și va rămâne ca un talisman al unei amintiri duiioase și înălțătoare, discursul magistral tratând despre „Jurământul more-judaico”, pe care N. Gané l-a rostit, pe când era procuror general la Iași, cu ocazia inaugurării anului judiciar 1869—1870*.

1) A se vedea și Cas. I. P. R. 1923. 1—74 cu nota Florin Șteu.

etape și termene ; dar toate necontencioase, afară de două, care se făceau la tribunalul ordinar.

Când se aplică codul Napoleon din 1804, trecu atribuțiile tribunalelor de familie la tribunalele ordinare, dar cu aceleaș caractere respective, de proceduri necontencioase, cu excepția iarăși a două măsuri procedurale : admiterea în principiu, și darea hotărârii definitive.

De aceia, competența acestor etape caracteristice ale divorțului, consilii, expunere de motive, admitere în principiu, este exclusivă a tribunalului, căci derivă din competența exclusivă, de odinioară, a tribunalelor de familie.

Curtea de Iași din 1931 însă, s'a inspirat din un neajuns provocat de tribunal, cred eu, și pe care a voit să-l corecteze Curtea, căci această procedură este în adevăr, de esența divorțului, care nu s'ar putee face fără împlinirea ei.

Și cu aceasta trec la a doua considerație :

II. Tribunalul nu ar putea rezolvi excepția de necompetință de cât cu ocazia admiterii în principiu a acțiunii de divorț.

Intr'adevăr, prima etapă contencioasă în procedura divorțului, în fața tribunalului, este admiterea în principiu.

Dovadă că este așa :

a) ne-o face această dovadă textele care arată că se vor face *procesele verbale* pentru efectuarea celorlalte etape.

b) natura juridică trasă din considerația istorică a procedurii divorțului, ne conduce încă la aceasta ¹⁾.

De aceia, tot ce poate face instanța, pentru a nu se putea prejudicia valoarea excepțiunii, prin acoperirea ei prin faptul neridicării în limine litis (deși nu este încă un „limine litis” calificat) este să se ia act de ea și să se rezerve discuția cu ocazia admiterii în principiu.

În felul acesta s'ar evita și neajunsul juridic ridicat de decizia de mai sus ; cum și posibilitatea concertărilor fraudatorii : căci, în adevăr, nimic nu ar fi mai simplu, cât ca, părțile, de comun acord să simuleze un declinator de competență în fața primei instanțe, la consiliu chiar, pentru ca în fața Curței, restabilind adevărul, să se constate că tribunalul era competent. Și în atare situație, reintrând sub rigoarea art. 335 Pr. civ. Curtea să fie silită a evoca fondul.

Iar în fond, Curtea să judece, conf. art. 244 C. civ. după *dreptul comun*, și încă și *urgent* — cum cere legea.

Și deci să se eludeze procedura specială a divorțului !

De aceia doctrina, ca și jurisprudența, au admis, de asemenea, că în cazul când cu ocazia consiliilor, sau expunerii de motive, *reclamantul ar lipsi*, instanța nu va primi concluziile de respingere ca nesustținută a acțiunii ; ci *va considera* că partea s'a *dezlezat* de la acțiunea introdusă.

1) Vezi studiul meu în „Justiția”, de Iași an. II, No. 10.

În acest sens s'a pronunțat, de curând și Curtea de Iași, sub presidenția d-lui *D. Volanschi* ¹⁾.

Iată de ce nu putem împărtăși nici modul, după care tribunalul Bacău a admis excepția declinării de competență mai înainte ca părțile să ajungă la admiterea în principiu; și nici decizia Curței, care procedează la împlinirea procedurii speciale a divorțului și care este de exclusivă atribuțiune a tribunalului.

Florin Sion

Profesor universitar Iași

JURISPRUDENȚA STRAINĂ

Hotărâri definitive. — *Competință.* — *Apel.* — *Ne-admisibilitate.*

O hotărâre fiind definitivă nu numai când ea termină în fond fie contestația întreagă, fie unul sau mai multe proiecte litigioase, dar și atunci când statuiază definitiv asupra incidentelor, excepțiilor sau finelor de neprimire, urmează că sunt definitive și hotărârile care statuiază asupra competenței.

Prin urmare, trebuie a fi casată decizia care declară neadmisibil apelul unei părți contra unei hotărâri date asupra competenței, sub cuvânt că o hotărâre asupra competenței este o hotărâre preparatorie a cărei apel nu poate fi primit înainte de hotărârea definitivă.

Cas. fr. civ. 27 Iunie 1929.

Sirey, rep. gen. 10, 1. 344, 1929.

După art. 323 din codul nostru de proc. civ., în contra hotărârilor premergătoare, date înainte de judecarea fondului, nu se va putea face apel decât odată cu hotărârea asupra fondului.

Este de observat mai întâi că legiuitorul nostru din 1900 a înlocuit cuvântul *preparatorii* prin cuvântul *premergătoare*, pentru a cuprinde într'însul atât hotărârile propriu zis preparatorii, cât și pe acele interventorii. Această soluție înlătură străgănirea prin tot felul de apeluri înainte de judecarea fondului și este în concordanță cu dispozițiile legii asupra competenței și incompetenței.

Astfel s'a decis că regula pusă în art. 325 se aplică nu numai la hotărârile care ordonă o procedură preparatorie în sensul art. 159, ci la orice hotărâre asupra oricărui fel de incidente, care n'are de efect curmarea acțiunii tribunalului, cum este atunci când trib. se declară competent, și continuă să judece fondul fără întrerupere. În cazul însă când se declară incompetent, acțiunea trib. încetând, se poate face apel deosebit în contra acelei hotărâri. *Cas. II, 2 Iunie 1900. V, Em. Dan, „Codul de Procedură civilă adnotat”, asupra art. 327.*

S. R.

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

„Contractul în favoarea terților“

Studiu de drept civil român și de drept civil comparat, opera inedită a defunctului *Aurel P. Zeuleanu*, fost conferențiar de drept civil la Facultatea de Drept din Iași, publicată de către soția sa.

Această remarcabilă monografie de 700 pagini a fost dată la iveală, după îndemnul savantului fost profesor al Facultății de Drept din Paris și fost consilier la Casația Franceză, *Ambroise Colin*, lucrare pe care el o califică de savantă.

Prețul de vânzare este de 550 lei, contra ramburs la D-na *Elena Zeuleanu, Parcul 11 Iunie, Craiova.*

* * *

A apărut:

Recursul în Casație și Contenciosul Administrativ.

Un foarte apreciat și util volum de 1200 pagini cuprinzând comentarul legilor Curții de Casație și a Contenciosului Administrativ, după doctrină și jurisprudență, de D-l *C. Hamangiu*, Consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție, membru onorar al Academiei Române, directorul revistei „Pandectele Române”, cu colaborarea D-lor *Richard Hutschneker* și *George Iuliu*, avocați.

Editura „Națională” S. Ciornei, București, 1930.

Prețul lei 600

* * *

„Curs de drept Constituțional” de *G. Alexianu*, profesor de Drept public la Universitatea din Cernăuți cu o prefață de D-l *Paul Negulescu*, profesor de Drept public la Universitatea din București, membru al Institutului Internațional de Drept public.

D-l Profesor *Alexianu* a dat la lumină într'un frumos volum de 489 pagini cursul său de Drept constituțional pe care de 3 ani îl profesează la Universitatea din Cernăuți,

În prefața cu care însoțește acest volum, d-l *Paul Negulescu* constată că „lucrarea este foarte bine concepută, împărțită în mod metodic, materia este tratată cu multă claritate și precizie. Deși profesor nou, D-l *Alexianu* dovedește, în lucrarea sa, calități remarcabile de melodă”.

„Din citirea lucrării se desprinde impresiunea, mai bine zis convingerea, a unei puternice erudiții, a unei inspirațiuni democratice și generoase”.

1) Vezi *Jurispr. gen. 1920, Nr.—1304.*